

wäga wanad inimesed on. Et ta uuemaid raamatuid ja zeitungisid loeb, ega ta selle pärast weel jumalakartmata ei ole, ja et ta wabest seltsides läib, kus meie sündimise- ja emakeele eest hoolt fantasse, see ei ole ka weel kellegi paha töö ega asi, ja on minu arust üsna õige, mille üle ei peaks keegi pahasdama. Oma koolivanemate wastu ei ole ta ka tänamataks saanud, seda ma tean täieste. Ka ei ole ta kellegi Sassa wastane; kui tema ennast Geesti meheks ja oma rahwast rahwaks ja ennast selle rahwa liikmeks, kui ta seda rahwast, selle liige ta on, niisamasugueks ja niisama auusaks, übe sõnaga niisamasuguse auu wääriliseks arwab kui Sassa rahwast, siis ei wõi ja teda weel kes teab kui suguseks pabaks inimeseks ehk eeskõtajaks pidada. Et ta waele saunamehe poeg on, selle wastu ei wõi ta midagi parata, ta ei ole iseennast mitte seks loonud, mis ta on. Inimese südame usu üle wõib üksi Jumal kohut mõista.

Anu jäi wait. Imeks pannes ja jubmilt, latade silmade ja pärani suuga oli selle sõne ajal isa oma tütre otja wadandunud, nagu ei usaldaks ta oma kõrwu mitte, kas tõeste niisugused sõnad tema tütre suust tulewad. Wiimaks ütles ta:

„Ütle, Anu, kes Jumala pärast sind nii on pannud rääkima? Su silmad põlewad ju üsna, ja sa sõneled ju nagu raamatust ette. Kes on sind nõnda õpetanud rääkima? Wist Mart ise kirjitu teel! Hoia, hoia ennast tema eest, ma ütlen sulle seda teist korda. Mis olete teie teel teine teiseaga rääkinud, et sina nüüd kui liwi ja randa tema eest seisad? Õpetaja ise ju ometi ütles, et ta eeskõttele on sattunud, kas sina siis seda tahad paremine teada? Õpetaja ütles, et nüüd uuel ajal on maarahwa seast üks selts mehi üles tõusnud, sellest midagi hääd ei wõi loota, sest et nad kellegist ei pea hoolima. Meid peab noorteks Geestlasteks hüütama, ja meie saana-Mart on ka üks nendest meestest.“

„Mina ei tea niisugustest meestest midagi,“ wastas Anu lindlalt, „aga kui nad kõil seda sugu on, nagu meie saana Mart, siis ei ole nad mitte sandid inimesed. Õpetajad ei ole ka muud kui nõrgad inimesed, ja kui meie õpetaja Marti eeskõnnud inimeseks nimetab, siis ei usu ma seda mitte; ta ei ole wist Wardiga ialgi rääkinud, niisama wähe kui sina isegi,

kus ta seda wõib teada? Muidugi olen ma Wardiga kirjitu teel niisuguste asjade üle juttu ajanud, aga ma leidisin, et minu mõited selle poolest temaga üsna ühte kofku sündiswad.“

„Kas ta ka jutluse üle sinuga on kõnelenud?“ küsis isa, „kas ta on julgenud seda teha?“

„Jah, ta sõneles minuga mõndaagi selle üle,“ kostis Anu, „aga mina küpsin tema käest seletust õpetaja sõnade üle. Mina ei leidnud tema sõnades midagi paha.“

„Mis sõnade üle küpsid ja siis tema käest seletust?“ päris isa järele.

„Õpetaja ütles,“ wastas Anu, „et meie rahwas olla tänamataks saanud oma endiste häategijate wastu, kes neile ristiusku ja baritud elu on toonud ja tabta liig kõrgelle üles miina, kõrgemalle kui tiwad ulatawad. Mina ei saanud neist sõnadest ja mitmest muust nendearnast mitte aru ja küpsin teel Marti käest seletust.“

„Ja mis ütles Mart?“ nõudis isa rahuta ja kärstu näoga.

„Mart seletas seda nõnda ära,“ andis Anu wastuseks, „et Sakslased on sija ristiusku toonud, selle eest peab neile tänulik olema, sest et nad seda uduawad. Seda ei olla aga wajagi, sest et ristiusk ja waimuharimine ka ilma nende abita oleks sija tulnud. Ka on Sakslased selle eest, et nad ristiusku sija tõiwad wafka küllalt saanud, tänu ei olla enam waja. Meie kabus olla Sakslastele hääd, truud ja rabulised naabrid nende kõrwal, mitte nende all, olla, muud ei midagi.“

„Sina nurjatu laps,“ kärattes isa õige paha meelega.

„Eks sa näe, mis pabu õpetusi sina juba selle kurja nooremehe käest oled kuulnud! Kas ta ei ole päris eeskõtaja! Muidugi peame Sassi selle eest tänama, et nad meile ristiusku tõiwad ja sellega ka õinge õnnistust. Meie õpetajad on Jumalast walguustatud mehed, selle sõna peab kuulma. Mis nemad ütlewad, see on selge tõsi. Meie maainimesed oleme ju seks loodud, et nende tabmisi peame tegema ja Sakslaste meele järele olema. Räädsel ajal tahab ka ilm kõrgemalle lennata, kui tiwad kannawad õpetajat on ses asjas üsna õigus. Rääds peab juba asi nii kangel olema, et juba taluinimesed lasewad oma lapsed nii palju koolitada, et nad wõiwad õpetajateks ehk